

УДК 657.3

МІСЦЕ ТА РОЛЬ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Наталія Бондаренко; Віолетта Федорко

*Дніпровський національний університет імені О. Гончара,
Дніпро, Україна*

Резюме. Проведено комплексне дослідження та узагальнення сутності аудиту фінансової звітності. Основна увага приділена визначенню місця аудиту фінансової звітності в контексті управління підприємствами в умовах сучасного економічного середовища. У результаті дослідження встановлено, що фінансова звітність підприємства покликана задовольняти інформаційні потреби її користувачів, а кожен елемент звітності виконує функції, які надають інформацію в певному контексті. Проаналізовано процедури аудиту фінансової звітності, які відповідають його меті, залежно від елементів фінансової звітності. Визначено можливі ризики, з якими можуть зіткнутися підприємства внаслідок не проведення аудиту фінансової звітності. Зокрема, було виявлено, що не проведення аудиту фінансової звітності може вплинути на внутрішні та зовнішні рішення підприємств, такі, як інвестиційне планування, кредитування та прийняття управлінських рішень. Здійснене дослідження показало, що нехтування періодичністю проведення аудиту фінансової звітності також може призвести до збитків та фінансової нестабільності, внаслідок чого на підприємствах з'являється можливість фінансового шахрайства, протиправних дій та неконтрольованих ризиків. За результатами проведеного дослідження запропоновано алгоритм дій аудитора під час перевірки, дотримання підприємствами умов складання фінансової звітності, які необхідні для підвищення якості фінансової звітності, спрощення процесу прийняття управлінських рішень та сприяння сталому розвитку підприємств в Україні. Результати дослідження включають аналіз методів збирання аудиторських доказів та їх значення для аудиту фінансової звітності. Дослідження показало, що в умовах нестабільного економічного середовища аудит фінансової звітності набуває все більшого значення, оскільки вирішує глобальні питання, які пов'язані з достовірністю обліку та звітності, аналізом причин можливих невідповідностей цієї звітності реальному стану підприємства, а також контролем за ефективністю фінансово-господарської діяльності.

Ключові слова: аудит, підприємство, елементи звітності, фінансова звітність, користувачі фінансової звітності.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.050

Отримано 24.08.2023

UDC 657.3

PLACE AND ROLE OF FINANCIAL STATEMENT AUDIT IN THE ENTERPRISE ACTIVITY

Natalya Bondarenko; Violetta Fedorko

O. Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine

Summary. This article conducts a comprehensive study and generalisation of the essence of financial statement audit. The main attention is paid to determining the place of financial statement audit in the context of enterprise management in the current economic environment. The study found that the financial statements of an enterprise are designed to meet the information needs of its users, and each element of the statements performs functions that provide information in a certain context. The article analyses the procedures for auditing financial

statements that meet its purpose, depending on the elements of financial statements. The possible risks that enterprises may face as a result of not conducting an audit of financial statements are identified. In particular, it was found that failure to audit financial statements may affect internal and external decisions of enterprises, such as investment planning, lending and management decision-making. The study showed that neglecting the frequency of financial statement audits can also lead to losses and financial instability, which can expose companies to financial fraud, illegal actions and uncontrolled risks. According to the results obtained in the course of the study, a specific algorithm of actions has been developed that should be performed by the auditor when checking compliance with the conditions for preparing financial statements by enterprises. The proposed algorithm is aimed at improving the quality of financial statements, simplifying the process of making management decisions and promoting sustainable development of enterprises in Ukraine. The results of the study include an analysis of the methods of collecting audit evidence and their significance for the audit of financial statements. The study showed that in an unstable economic environment, the audit of financial statements is becoming increasingly important, as it addresses global issues related to the reliability of accounting and reporting, analysis of the causes of possible inconsistencies between these statements and the real state of the enterprise, as well as control over the efficiency of financial and economic activities.

Key words: audit, enterprise, reporting elements, financial statements, users of financial statements.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.050

Received 24.08.2023

Постановка проблеми. Аудит фінансової звітності – це важливий процес, що забезпечує об’єктивну оцінку та перевірку фінансових звітів підприємств з метою забезпечення їх достовірності, надійності та відповідності стандартам. Цей вид діяльності здійснюється незалежними аудиторами та має вирішальне значення для забезпечення довіри зацікавлених сторін, таких, як інвестори, кредитори, урядові органи та інші зацікавлені сторони. Наразі одним із провідних питань, пов’язаних з аудитом фінансової звітності в Україні, є нестача ефективного регулювання та нагляду за процедурою аудиту. Необхідність посилення аудиторського контролю стала актуальною темою для дискусій у професійних колах та з законодавчої точки зору, через зміну умов та факторів, що впливають на діяльність підприємств. Зростання фінансової невпевненості, обмеження діяльності через карантинні обмеження та довготривалу війну, що зумовило зміни в попиті та поведінці споживачів та, як наслідок, створило нові ризики та виклики для бізнесу. Постійний розвиток інформаційних технологій та зростання обсягів облікової інформації ставлять виклики перед аудиторами й вимагають високого рівня компетенції для належного аналізу та перевірки звітності підприємств. Правильно здійснений аудит допомагає виявляти та усувати можливі фінансові ризики, недоліки в управлінні та ідентифікувати потенційні можливості для зростання й розвитку. Наразі, аудит є дійсно важливим інструментом у взаємодії з інвесторами та партнерами. Оскільки впевненість у тому, що фінансові звіти підприємства пройшли об’єктивну перевірку, підвищує рівень довіри до компанії, збільшує її привабливість для інвестування та сприяє залученню капіталу для подальшого розвитку. Тому не існує жодних сумнівів, що аудит фінансової звітності – це не просто формальна вимога, а необхідна умова успішної діяльності та стабільного розвитку підприємства. Особливо, коли надійність та чесність стають провідними факторами в діловому світі. Більше того, підприємства використовують інформацію, отриману за наслідками аудиторської перевірки як основне джерело для прийняття управлінських рішень. Тому важливим є постійний розвиток теорії, методології та практики, зокрема у галузі звітності та оцінювання результатів діяльності. До того ж в умовах непостійного економічного середовища велике значення набувають питання, пов’язані з достовірністю обліку та звітності, аналізом причин можливої невідповідності цієї звітності реальному стану підприємства, а також контролем ефективності фінансово-господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед видатних учених, які вклад вагомий внесок у розвиток теорії та методології аудиту фінансової звітності, можна виділити: А. В. Бодюк [1], Ф. Ф. Бутинець [2], Б. Ф. Усач [3], В. В. Сопко [4], О. А. Петрик [5], В. С. Рудницький, Я. А. Гончарук [6], Г. М. Давидов [7], М. Т. Білуха [8], Н. І. Дорош [9]

та багатьох інших науковців, які працювали як на теренах України, так і за її межами. Незважаючи на великий обсяг теоретичних досліджень, все ще залишається не до кінця розкритим ряд питань, що, у свою чергу, свідчить про потребу подальших наукових досліджень та підтверджує складність й актуальність досліджуваної тематики.

Метою статті є дослідження та узагальнення сутності аудиту фінансової звітності та визначення місця аудиту фінансової звітності у процесі управління підприємством в умовах сучасного економічного середовища.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: розкрити сутність аудиту фінансової звітності; визначити місце аудиту фінансової звітності у процесі управління підприємством в умовах сучасного економічного середовища; здійснити аналіз процедур аудиту фінансової звітності, які відповідають його меті, залежно від елементів фінансової звітності; з'ясувати можливі ризики, з якими можуть зіткнутися підприємства внаслідок не проведення аудиту фінансової звітності. Для вирішення поставлених завдань використано такі методи: системний підхід, узагальнення, аналіз.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до положень Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», фінансова звітність являє собою інформацію про фінансовий стан і результати діяльності підприємства [10].

Основні складові фінансової звітності – це баланс та звіт про фінансові результати підприємства. Решта форм, які використовуються, в основному, є детальними розшифровками чи доповненнями до цих двох основних звітів. При цьому важливу інформацію про майновий та фінансовий стан підприємства надає саме бухгалтерський баланс, оскільки будь-яку іншу форму фінансової звітності можна аналізувати та узагальнити на основі даних з балансу [10; 11].

При цьому користувачами фінансової звітності є фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень та яких можна поділити на два основних види – внутрішні та зовнішні. Внутрішніми користувачами фінансової звітності є керівництво підприємства, власники та працівники. Вони використовують звітність для внутрішнього контролю, прийняття стратегічних рішень та оцінювання ефективності діяльності компанії. Зовнішніми користувачами є інвестори, потенційні інвестори, постачальники, підрядники, покупці, замовники, інші дебітори та кредитори, банки, органи державної влади та інші сторонні організації. Для них фінансова звітність є важливим джерелом інформації для прийняття рішень щодо співпраці з підприємством, оцінювання його стабільності та платоспроможності. У таблиці 1 наведено перелік основних категорій користувачів фінансової звітності та їх цільові потреби.

Таблиця 1. Категорії користувачів фінансової звітності та їх цільові потреби

Користувачі	Цільові потреби
Менеджери підприємства	Використовують фінансову звітність для оцінювання ефективності виробничої і фінансової діяльності, а також для прийняття управлінських і фінансових рішень
Державна податкова служба України	Використовує звіти для перевірки правильності нарахування податків і зборів з боку підприємства
Акціонери	Зацікавлені в оцінюванні адекватності доходу та ризику своїх інвестицій, а також перспектив виплати дивідендів
Кредитори	Використовують фінансові звіти для визначення ступеня наявності ресурсів у підприємства для погашення кредитів і сплати відсотків
Постачальники	Зацікавлені у визначенні наявності ресурсів у підприємства для оплати поставок, що вони здійснюють
Покупці	Оцінюють тривалість функціонування підприємства для забезпечення своїх потреб
Працівники підприємства	Оцінюють стабільність і рентабельність діяльності підприємства для визначення перспектив зайнятості, отримання фінансових пільг і виплат від підприємства
Статистичні органи	Отримують інформацію для статистичних спостережень та аналізу

Джерело: побудовано авторами на основі даних [11], [12], [13].

Разом з цим, аудит являє собою комплексний та складний процес, який потребує правильної та раціональної організації. Цей процес передбачає об'єктивний та незалежний огляд фінансових звітів, метою якого є перевірка їх достовірності та відповідності міжнародним та національним стандартам обліку й звітності. Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудит фінансової звітності являє собою аудиторську послугу, під час якої перевіряються дані бухгалтерського обліку й показники фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, що подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою надання незалежної думки аудитора про відповідність фінансової звітності цієї особи вимогам, визначених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності [13].

Головною метою аудиту фінансової звітності є перевірка точності та надійності фінансової звітності підприємств з урахуванням вимог законодавства й потреб користувачів.

Для досягнення цієї мети аудитор виконує різноманітні процедури, такі, як перевірка реальності активів, аналіз структури доходів та витрат, оцінювання здатності підприємства генерувати грошові потоки тощо (табл. 2) [12].

Таблиця 2. Мета й процедури аудиту фінансової звітності за компонентами

Компонент	Мета	Процедури	Можливі помилки
Баланс	Отримання точної та об'єктивної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства на конкретну дату	Перевірка реальності активів, зобов'язань та їх право власності; оцінювання правильності визнання та оцінювання активів, зобов'язань та власного капіталу; оцінювання стану збереження та ефективного використання активів тощо	Неправильність розрахунків готівкою; фіктивні документи; неправильні бухгалтерські записи; заниження (завищення) оцінки активів, власного капіталу та зобов'язань; наявність прихованих нестач, крадіжок активів; необгрунтовані виправлення в облікових регістрах за минулі періоди тощо
Звіт про фінансові результати	Перевірка достовірності інформації про активність та результативність діяльності підприємства протягом певного періоду	Інспекція обсягів реалізації та визнання доходів і витрат; перевірка правильності класифікації та оцінювання доходів, витрат; перевірка правомірності відображення в обліку доходів та витрат тощо	Реалізація активів за цінами, що не відповідають ринковим; необгрунтоване заниження (завищення) доходів та витрат; некоректна кореспонденція рахунків та невірне складання звіту тощо
Звіт про рух грошових коштів	Оцінювання здатності підприємства генерувати майбутні грошові потоки та погашати зобов'язання	Оцінювання правильності класифікації грошових потоків; інспекція господарських операцій для виявлення негрошових операцій; оцінювання правильності розрахунку чистого руху грошових коштів тощо	Неправильне відображення інформації в звіті, внаслідок недостовірності даних балансу, звіту про фінансові результати та даних бухгалтерського обліку; внесення до звіту про рух грошових коштів негрошових операцій тощо
Звіт про власний капітал	Перевірка реальності змін у власному капіталі підприємства та оцінювання законності їх внесення й відображення	Перевірка законності оформлення установчих документів; оцінювання відповідності видів діяльності статутним вимогам; перевірка законності внесення вкладів та розподілу прибутку тощо	Несвоєчасне внесення вкладів до статутного капіталу; некоректне розподілення прибутку; невірне відображення інформації у звіті про власний капітал; здійснення діяльності без відповідних дозволів тощо

Джерело: побудовано на основі даних [6], [12].

З таблиці 2 бачимо, що аудитор здійснює ретельний аналіз кожного компонента фінансової звітності, виконуючи при цьому різноманітні процедури аудиту, які допомагають виявити можливі помилки та недоліки, такі, як неправильна класифікація, невірне відображення або некоректні бухгалтерські записи, що допомагає забезпечити не лише достовірність і точність фінансової звітності, а й допомагає убезпечити підприємства

від різних штрафних санкцій. При цьому підприємства, які не приділятимуть належної уваги аудиту фінансової звітності, окрім вище наведених помилок можуть стикатися з іншими значними проблемами та негативними наслідками у своїй діяльності (табл. 3).

Таблиця 3. Проблеми, пов'язані з відсутністю аудиту фінансової звітності та їх вплив на підприємство

Проблема	Наслідки
Недостовірна та неточна інформація	Може вплинути на внутрішні та зовнішні рішення підприємства, такі, як планування інвестицій, кредитування та прийняття стратегічних рішень
Ризики та втрати	Нездійснення вчасного оцінювання ризиків, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства може призвести до втрат та фінансової нестабільності
Недостатня довіра	Може вплинути на стосунки підприємства зі своїми контрагентами, а також підприємство може втратити підтримку та довіру ринку
Відсутність внутрішнього контролю	Може призвести до можливості виникнення фінансових шахрайств, незаконних дій та некерованих ризиків
Обмежена здатність до планування та розвитку	Може обмежити можливості підприємства для залучення інвестицій, розширення діяльності та досягнення стійкого зростання
Порушення законодавства	Може призвести до податкової, адміністративної та кримінальної відповідальності

Джерело: побудовано авторами.

Крім того, для досягнення вищенаведеної мети аудиту, аудитор також повинен забезпечити отримання достатньої кількості необхідних аудиторських доказів. Це забезпечує об'єктивне оцінювання фінансової звітності та формування обґрунтованої думки про її достовірність, що становить основу для подальших управлінських рішень і довіри користувачів до представленої інформації.

Аудиторські докази являють собою інформацію, яку аудитор використовує при формуванні своїх висновків. Ці докази включають інформацію, що міститься в бухгалтерських записах, що є основою для фінансової звітності, а також інформацію, отриману з інших джерел.

При цьому наведені докази аудитор збирає й аналізує для того, щоб перевірити достовірність фінансової інформації, яка міститься у звітності підприємства. У таблиці 4 наведено методи отримання аудиторських доказів відповідно до Міжнародного стандарту аудиту (МСА 500) «Аудиторські докази» [14].

Таблиця 4. Методи збору аудиторських доказів та їх значення

Метод	Зміст	Значення
1	2	3
Спостереження	За допомогою цього методу аудитор наглядає за процесом або процедурою, яку виконують інші особи. Наприклад, аудитор може спостерігати за інвентаризацією, що проводить персонал підприємства, або за виконанням заходів контролю	Надає аудитору можливість отримати докази щодо проведення операцій та контрольних заходів, що сприяє встановленню достовірності та правильності фінансової звітності підприємства
Зовнішнє підтвердження	Аудиторські докази, отримані аудитором у вигляді прямої письмової відповіді від третьої сторони (підтверджуюча сторона) у паперовій, електронній або іншій формах	Надає підтвердження інформації та отримання незалежних доказів щодо операцій, проведених третіми сторонами, які мають відношення до фінансової звітності підприємства
Повторне обчислення	Являє собою перевірку математичної правильності документів чи записів. Його можна виконувати вручну або за допомогою електронних засобів	Дозволяє аудитору отримати незалежну інформацію про операції або транзакції, здійснені з підприємством, від сторін, які не є його прямими співробітниками або клієнтами
Повторне виконання	Передбачає незалежне проведення аудитором процедур або заходів контролю, які вже були виконані як частина внутрішнього контролю підприємства	Допомагає перевірити, чи справді працюють внутрішні механізми контролю, а також з'ясувати, чи можуть вони забезпечити відповідний рівень достовірності фінансових даних

Закінчення таблиці 4

1	2	3
Аналітичні процедури	За допомогою цих процедур аудитор здійснює перевірку, наскільки фінансові дані узгоджуються з іншими змінними, які можуть впливати на фінансову звітність підприємства	Допомагає аудитору з'ясувати можливі ризики та незвичайність у фінансовій звітності, а також перевірити її точність та надійність

Джерело: побудовано на основі даних [14], [15].

З-поміж іншого, МСА 500 регламентує також певні передумови підготовки фінансової звітності які, в свою чергу, гарантують забезпечення достовірності та надійності фінансової звітності. На основі цієї інформації здійснюється подальше аудиторське оцінювання та прийняття управлінських рішень (табл. 5).

Таблиця 5. Вимоги до підготовки фінансової звітності

Вимоги	Зміст
Виникнення	Фінансові звіти повинні відображати реальні господарські операції та події, які фактично відбулися і є частиною діяльності підприємства
Повнота	Усі господарські операції та події, що мають бути відображені в обліку, повинні бути належним чином зафіксовані
Точність	Суми та інші дані, пов'язані з відображеними господарськими операціями та подіями, мають бути правильними і безпомилковими
Віднесення до відповідного періоду	Господарські операції та події мають бути правильно віднесені до відповідного облікового періоду
Класифікація	Господарські операції та події мають бути відображені на відповідних рахунках бухгалтерського обліку згідно з установленими правилами класифікації
Існування	Активи, зобов'язання та капітал, представлені у фінансовій звітності, повинні існувати та відповідати реальному стану речей
Права й обов'язки	Наявність активів та зобов'язань має бути підтверджена, підкріплена документально та відображена на певну дату
Оцінювання і розподіл	Активи, зобов'язання та капітал, що внесені до фінансової звітності, мають бути правильно оцінені та відображені у відповідних сумах, включаючи будь-які оцінювання та коригування з розподілу вартості

Джерело: побудовано на основі даних [14], [15].

Отже, вказані передумови є важливими для забезпечення надійності, достовірності та коректності фінансової інформації, яка слугує основою для прийняття управлінських рішень та оцінювання діяльності підприємств. Для підтвердження дотримання тим чи іншим підприємством вимог до підготовки фінансової звітності аудитору необхідно розробити алгоритм своїх дій, які дозволять аудитору систематично й послідовно перевірити фінансову звітність на різних етапах її підготовки, починаючи зі збирання й аналізу первинної інформації, проведення розрахунків, складання звітності та закінчуючи перевіркою відповідності правилам і нормативам (рис. 1).

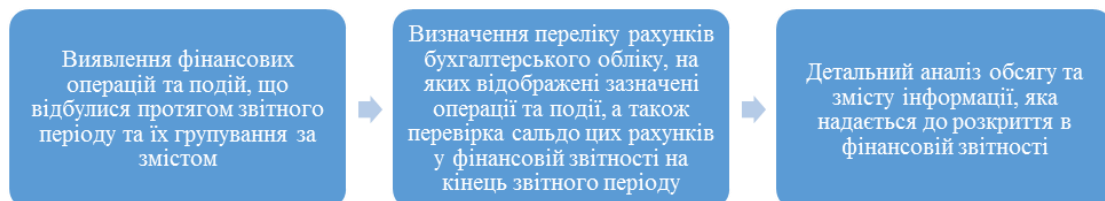

Рисунок 1. Алгоритм дій аудитора при перевірці виконання підприємством умов підготовки фінансової звітності

Джерело: побудовано на основі даних [7], [11], [12], [16].

З метою ефективного виконання дій, наведених на рисунку 1, необхідно також детально розбивати інформацію з фінансової звітності на менші компоненти, щоб аудиторські докази логічно й повно відображали всі етапи аудиторських процедур. Організація інформації на кожному етапі допоможе ідентифікувати можливі ризики спотворення й дозволить точніше визначити обсяг необхідних аудиторських процедур.

На нашу думку, ефективним було б розкладання показників фінансової звітності на менші компоненти у такій послідовності:

- здійснення аналізу процедури підготовки фінансової звітності;
- виділення важливих сегментів у звітності, й для кожного з них формулювання окремих цілей аудиту;
- розподіл статей фінансової звітності за відповідними рахунками бухгалтерського обліку;
- проведення групування рахунків за господарськими операціями, які мають вплив на записи на цих рахунках.

У загальному плані, процес розкладання інформації з метою досягнення аудиторських підзадач можна проілюструвати таким чином (рис. 2).

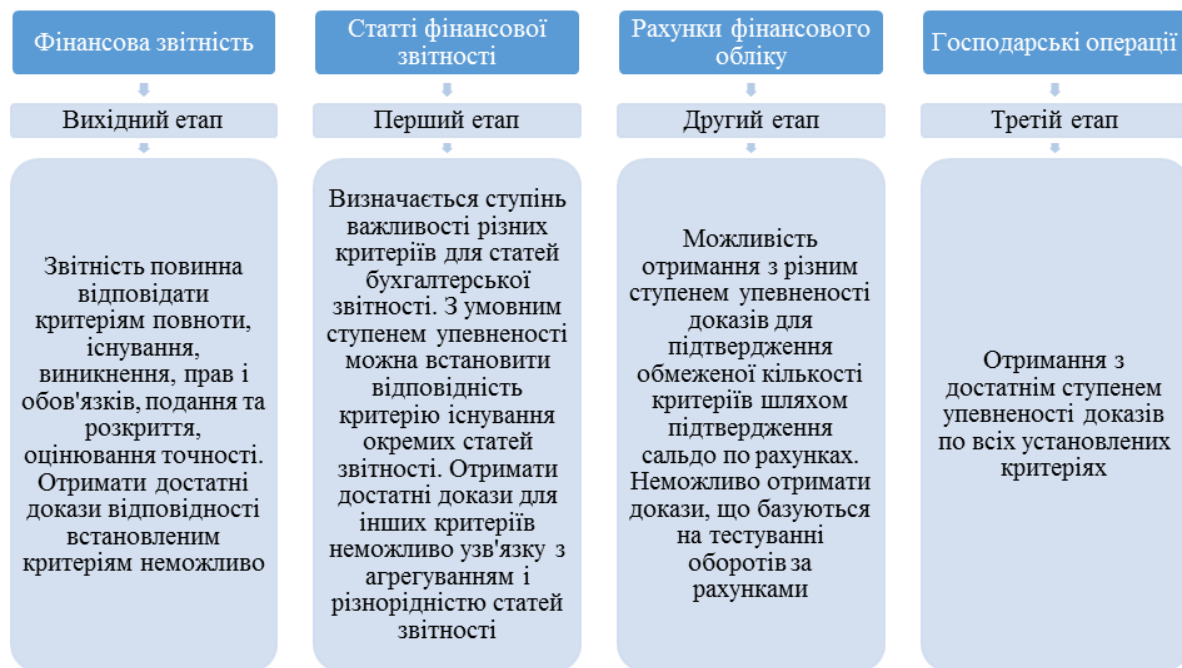

Рисунок 2. Процес розкладання інформації фінансової звітності

Джерело: побудовано на основі даних [11], [12], [16].

Шлях досягнення аудиторської мети включає узагальнення результатів перевірки сальдо та оборотів на рахунках бухгалтерського обліку і господарських операцій, для з'ясування відповідності кожної статті заданим критеріям.

Разом з цим, фінансова звітність підпорядкована задачі задоволення інформаційних потреб її користувачів, і кожен елемент звітності виконує функції, які надають інформацію в певному контексті. Тому при оцінюванні достовірності звітності необхідно не лише перевірити правильність її складання, але й переконатися, наскільки зміст кожного елемента представленої підприємством звітності відповідає зазначеним інформаційним вимогам (табл. 6).

Таблиця 6. Основні елементи звітності та їх інформаційні завдання

Елементи звітності	Інформаційне завдання
Бухгалтерський баланс	Має на меті забезпечити достовірне відображення майнового та фінансового положення підприємства на конкретну дату
Звіт про фінансові результати	Надає характеристику фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період та порівнює їх з попередніми періодами
Пояснення до бухгалтерського балансу і звіту про фінансові результати	Надають додаткову інформацію, яка може бути не розкрита в бухгалтерському балансі та звіті про фінансові результати, але необхідна користувачам для реального оцінювання майнового та фінансового стану підприємства. Пояснення можуть містити коментарі до окремих показників, роз'яснення причин змін у фінансових показниках, аналіз ризиків та інші деталі, які допомагають зрозуміти звітність підприємства краще
Звіт аудитора	Підтвердити достовірність фінансової звітності підприємства

Джерело: побудовано на основі даних [11], [12], [16].

Загалом, підготовка фінансової звітності включає ретельний аналіз та взаємозв'язок усіх її компонентів, таких, як активи, зобов'язання, капітал, доходи і витрати. Це допомагає розподілити звітні дані й визначити аудиторські процедури та обсяг доказів, необхідних для перевірки кожного факту господарської діяльності.

Всі компоненти фінансової звітності повинні підтверджувати одна одну без суперечностей, щоб утворити єдине ціле.

Разом з цим, підвищення ролі аудиту в бухгалтерському обліку та звітності вимагає забезпечення ефективності самого процесу аудиту. Для цього потрібно враховувати такі фактори, як:

- використання якісних стандартів аудиторської діяльності, які повинні відповідати міжнародним стандартам аудиту (МСА);
- встановлення чітких правил незалежності для аудиторських організацій та аудиторів;
- установа єдиних кваліфікаційних вимог до аудиторів незалежно від їх галузі діяльності або сфери економіки;
- забезпечення високого кваліфікаційного рівня аудиторів, включаючи знання в області міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), за допомогою системи атестації та постійного професійного розвитку;
- здійснення контролю якості роботи аудиторських організацій та аудиторів з боку професійних громадських об'єднань;
- ефективний державно-громадський нагляд за діяльністю аудиторських організацій та аудиторів [17].

При перевірці фінансової звітності особливу увагу також слід приділити оцінюванню суттєвості та аудиторському ризику, що відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності аудиторського процесу та діяльності підприємства загалом.

Висновки. Проведене дослідження вказує на провідну роль аудиту фінансової звітності для підтвердження повноти й достовірності інформації, наданої користувачам. При цьому недостатнє розуміння важливості аудиту як інструменту перевірки достовірності та об'єктивності фінансової інформації може призводити до можливості виникнення фінансових шахрайств, незаконних дій та недооцінювання ймовірних ризиків у їхній діяльності та, як наслідок, до прийняття неправильних управлінських рішень. Тому підприємствам, що не приділили належної уваги аудиту фінансової звітності вчора, необхідно замислитися над його проведенням сьогодні, аби убезпечити себе від негативних наслідків, у тому числі й штрафних санкцій. Враховуючи наведене, можна визначити, що раціональне вирішення питань, пов'язаних з ризиками (втрат і фінансової нестабільності підприємств) та аудиторською діяльністю, є ключовим для

прийняття обґрунтованих економічних рішень підприємством. Додаткові дослідження, наукове підґрунтя й удосконалення підходів до аудиту можуть сприяти підвищенню якості фінансової звітності, спрощенню процесу прийняття рішень і сприяти сталому розвитку підприємств та бізнесу в Україні.

Conclusions. Thus, the study indicates the leading role of the audit of financial statements to confirm the completeness and reliability of information provided to users. At the same time, insufficient understanding of the importance of the audit as a tool for verifying the reliability and objectivity of financial information can lead to the possibility of financial fraud, illegal actions and underestimation of possible risks in their activities and, as a result, to the adoption of incorrect management decisions. Therefore, companies that did not pay due attention to the audit of financial statements yesterday should consider conducting it today in order to protect themselves from negative consequences, including penalties. In view of the above, it can be concluded that rational resolution of issues related to risks (losses and financial instability of enterprises) and audit activities is key to making sound economic decisions by an enterprise. Additional research, scientific basis and improvement of audit approaches can help to improve the quality of financial reporting, simplify decision-making and contribute to the sustainable development of enterprises and business in Ukraine.

Список використаних джерел

1. Бодюк А. В. Методологічні й нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності: монографія. Київ: Кондор, 2005. 356 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник для студентів спеціальностей «Облік і аудит» вищ. навч. закл. 2-ге вид., перероб. та доповн. Житомир: ПП «Рута», 2002. 672 с.
3. Усач Б. Ф. Аудит: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2002. 223 с.
4. Сопко В. В., Шило В. П., Верхоглядова Н. І. та ін. практ. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 576 с.
5. Петрик О. А., Зотов В. О., Кудрицький Б. В. та ін. / за ред. проф. О. А. Петрик. Київ: КНЕУ, 2015. 498 с.
6. Гончарук Я. А., Рудницький В. С. Аудит: навч. посіб. Львів: Світ, 2007. 296 с.
7. Давидов Г. М. Аудит: теорія і практика: монографія. Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2006. 324 с.
8. Білуха М. Т. Курс аудиту: підруч. 2-ге вид., перероб. Київ: Вища шк., Т-во «Знання», 2009. 574 с.
9. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація. Київ: Т-во «Знання», 2004. 402 с.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 10.08.2023).
11. Гордієнко Н. І. Звітність підприємств: конспект лекцій для студентів спеціальності 7.050106 і 8.010506 «Облік і аудит» всіх форм навчання. Харків: ХНАМГ, 2010. 263 с.
12. Гордієнко Н. І. Конспект лекцій з дисципліни «Аудит фінансової звітності» (для студентів спеціальності 7.03050901 і 8.03050901 «Облік і аудит» денної і заочної форм навчання). Харків: ХНАМГ, 2011. 80 с.
13. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
14. Міжнародний стандарт аудиту 500 «Аудиторські докази». Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 років, частина I. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 12.08.2023).
15. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 416 с.
16. Михалків А. А. Роль аудиту в забезпеченні достовірності фінансової звітності. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Випуск 6. Частина 2. URL: chrome-extension://efaidnbmnmbpccajpcglefindmkaj/http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_2_2016ua/26.pdf (дата звернення: 2016).
17. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит: методика і організація: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

References

1. Bodiuk A. V. (2005). Metodolohichni y normatyvno-pravovi aspekty audytu pidpriemnytskoi diialnosti. [Methodological and regulatory aspects of the audit of entrepreneurial activity]. Kyiv: Condor, 356 pp. [In Ukrainian].

2. Butynets F. F. (2002). *Audyt: pidruchnyk dlia studentiv spetsialnosti "Oblik i audit"*. [Audit: a textbook for students of the speciality "Accounting and Audit" of higher educational institutions]. Zhytomyr: PP "Ruta", 672 pp. [In Ukrainian].
3. Usach B. F. (2002). *Audyt: navchalnyi posibnyk*. [Audit: a textbook]. Kyiv: Znannya-Press, 223 p. [In Ukrainian].
4. Sopko V. V., Shilo V. P., Verkhoglyadova N. I. and others (2006). *Organization and Methodology of Audit: Study guide*. Kyiv: Professional Publishing House, 576 p. [In Ukrainian].
5. Petryk O. A., Zotov V. O., Kudrytskyi B. V., and others (2015). *Audyt: pidruchnyk*. [Audit: a textbook]. Kyiv: KNEU, 498 p. [In Ukrainian].
6. Goncharuk Ya. A. (2007). *Audyt: pidruchnyk*. [Audit: a textbook]. Lviv: Svit, 296 p. [In Ukrainian].
7. Davydov G. M. (2006). *Audyt: teoriia i praktyka: monohrafiia*. [Audit: theory and practice: monograph], Kirovograd: Imex-Ltd, 324 p. [In Ukrainian].
8. Bilukha M. T. (2009). *Kurs audytu: pidruchnyk*. [Audit course: a textbook]. Kyiv: Higher School: Znannya Publishing House, 574 p. [In Ukrainian].
9. Dorosh N. I. (2004). *Audyt: metodolohiia i orhanizatsiia*. [Audit: methodology and organization]. Kyiv: Znannya Publishing House, 402 p. [In Ukrainian].
10. *Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorську діяльність*. [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine]: Law of Ukraine of 16.07.1999 № 996-XIV. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text) (accessed: 10 August 2023).
11. Gordienko N. I. (2010). *Zvitnist pidpriemstv: konspekt leksii dlia studentiv spetsialnosti 7.050106 i 8.010506 "Oblik i audit" vsikh form navchannia*. [Reporting of enterprises: lecture notes for students of specialty 7.050106 and 8.010506 "Accounting and Audit" of all forms of education Kharkiv National Academy of Municipal Economy]. Kharkiv: KHNAMU, 263 p. [In Ukrainian].
12. Gordienko N. I. (2011). *Konspekt leksii z dystsypliny "Audyt finansovoi zvitnosti" (dlia studentiv spetsialnosti 7.03050901 i 8.03050901 "Oblik i audit" dennoi i zaochnoi form navchannia)*. [Audit of financial statements: lecture notes for students of specialty 7.03050901 and 8.03050901 "Accounting and Audit" full-time and part-time Kharkiv National Academy of Municipal Economy]. Kharkiv: KHNAMU, 80 p. [In Ukrainian].
13. *Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorську діяльність*. [On the Audit of Financial Statements and Audit Activities]: Law of Ukraine dated 21.12.2017 no. 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (accessed: 01 January 2023).
14. *Audytorські докази: Mizhnarodnyi standart audytu 500*. [Audit Evidence]: International Standard on Auditing 500, dated 18.04.2003, part 1. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (accessed 12 August 2023).
15. Ryadska V. V., Petrakov Y. V. (2008). *Audyt: pidruchnyk*. [Audit: a textbook]. Kyiv: Center for Educational Literature, 416 p. [In Ukrainian].
16. Mikhalkiv A. A. (2016). *Rol audytu v zabezpechenni dostovirnosti finansovoi zvitnosti*. [The role of audit in ensuring the reliability of financial statements]. *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*. [International economic relations and world economy] (electronic journal). Vol. 6. No. 2. P. 105–107. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/6_2_2016ua/26.pdf (accessed: 2016).
17. Gordienko N. I., Kharlamova O. V., Mizik Y. I., Konoplina O. O. (2017). *Audyt: metodyka i orhanizatsiia: navch. posibnyk*. [Audit Methodology and Organization]: a textbook. Kharkiv National University of Municipal Economy named after O. N. Beketov. Kharkiv: KhNUMA, 319 p. [In Ukrainian].